

EL CINQUANTENARI DE LA CONFRARIA DE CRIST REI: ASPECTES HISTÒRICS DE LA BARRIADA

GABINO FORNÀS GARCÍA

1. Desenvolupament urbanístic de la barriada de Crist Rei

El barri que actualment coneixem per Crist Rei era, a principi del segle XX, una zona rural del municipi d'Inca. Els seus límits estaven entre el que es coneixia com sector 4t, que abastava des del camí de Costitx fins a la carretera de Palma, i part del sector 5è, que s'estenia des de la carretera de Palma fins als terrenys de la finca de Son Fuster. Al 1872 constaven 133 cases censades amb un total de 579 habitants en aquesta zona.

El desenvolupament del que actualment es coneix com Crist Rei s'inicià a la fi del segle XIX. Des del seu inici són les infraestructures públiques el motor que afavoreix el creixement del barri. Corria l'any 1875 quan, fruit del projecte desenvolupat per l'enginyer Eusebi Estada, arribà a Inca la línia de ferrocarril. Amb la seva construcció i el posterior desenvolupament fins a Manacor es creà una barreira física, que amb el pas del temps condicionaria la vida dels habitants de la zona que quedà a l'altre costat de la línia de ferrocarril. Anteriorment, el 1874, s'havien adjudicat dues obres complementàries a l'anomenat projecte: el 24 de febrer la nova estació, i el 2 d'octubre, la cotxera d'Inca.

A l'any 1885, aquesta vegada fruit de la iniciativa privada, es va produir un acostament de la ciutat d'Inca a l'estació de ferrocarril. Per iniciativa del mestre d'obres Bartomeu Ferrá Perelló (1843-1924) va veure la llum un projecte que urbanitzà l'espai existent entre l'estació de ferrocarril, el torrent de Cantabou, l'antiga carretera de Lloseta (actualment Germanies) i l'antiga carretera de Palma (actualment General Luque). Aquesta nova urbanització va rebre l'empenta definitiva quan el 1909 es construí un pont damunt del torrent de Cantabou per unir el carrer des Pou d'en Morro i el carrer que pujava a l'estació. Amb el temps els dos carrers es convertiran en l'actual Bisbe Llompart.

En aquest mateix any (1909), el 2 de novembre, va ser beneït el primer dels oratoris que hi hauria a la barriada. L'oratori del Sant Crist, en el cementiri municipal, va ser un donatiu de l'amo Joan Alzina, batle d'Inca, i madò Margalida Llinás en memòria de les ànimes dels seus avantpassats i les dels altres difunts de la ciutat.

2.- El quarter General Luque

Pocs anys després, el 1915, al costat de l'antic camí de Ciutat i als afores d'Inca, passades les vies del tren, es va inaugurar el quarter General Luque. L'activitat social que va generar el quarter, fins i tot des d'abans de la seva inauguració, impulsa el creixement d'un nou barri que en els seus inicis es coneixeria com a "des Quarter" o "des Tren".

A l'any 1910 l'esplanada del nou quarter es va convertir en el primer camp de futbol de la nostra ciutat. El primer partit, el varen jugar dos equips vinguts de la capital: el Veloz i el Palma. A poc a poc la població d'Inca va creuant el pont del tren, que converteix la visita a les obres del futur quarter en l'itinerari preferit per passejar-se. Els diumenges se segueixen jugant partits de futbol, que en ocasions importants eren amenitzats per una banda de música. Com és d'imaginar fins i tot l'ofici més antic del món va tenir cabuda als voltants del nou quarter.

El quarter romandrà actiu com a instal·lació militar des de 1915 amb el regiment Inca 62 (1915-1944) fins a 1988. Al regiment Inca 62, el va substituir el batalló d'infanteria Llençera 25 (1944-1960), que comparteix instal·lacions amb la companyia de Defensa Química de Balears (1947-1960). Són reemplaçats pel grup d'artilleria antiaèria 88/56 (1960-1966) i, finalment, pel grup lleuger de Cavalleria X (1966-1988).

Les necessitats d'intendència i d'oci que el quarter generava van servir de motor a l'economia local i al desenvolupament social del nou barri. A l'època els regiments solien adquirir els aliments i el material tèxtil necessari per a la indumentària a comerços locals. A més, molts dels soldats que van complir el Servei Militar Obligatori a Inca van acabar integrant-se en una societat que demandava mà d'obra, especialment per a les incipients empreses de calçat i tèxtil.

En el camp social la participació dels soldats en la vida de la ciutat era notable. Ajudaven la població en casos de necessitat, i no hi havia sinistre o catàstrofe en la ciutat d'Inca que no comptés amb la seva ajuda, especialment els incendis.

També participaven en les activitats religioses desfilant en distintes processons i, a la fi dels anys 50, organitzaven torns de voluntaris per portar les imatges, a la nit del Dijous Sant, fins al monestir de Sant Bartomeu. Especialment es man-

tenien bones relacions amb la comunitat religiosa de Crist Rei, lloc de culte de la tropa, primer a l'antic oratori i després en el temple parroquial. La imatge de la verge que actualment es venera a l'església de Crist Rei va ser un obsequi de la guarnició d'Inca al nou temple parroquial.

3.- Necessitats socials, el nou oratori

Durant diverses dècades la població d'Inca es va mantenir en un augment constant. El 1950 la ciutat comptava amb 12.247 habitants. En una dècada (1960) la població va augmentar en 1.569 persones, i se'n comptabilitzaren 16.708 l'any 1970. Un ampli contingent d'immigrants, que representaven aproximadament l'11% de la població el 1955, va aconseguir allotjament en les petites casetes que hi havia disponibles als afores de la ciutat. Eren habitatges que tot just reunien els més elementals requisits de salubritat i s'hi allotjaven famílies que en general tenien amb un nombre més o menys elevat de fills i pocs recursos econòmics.

La precarietat de l'allotjament no era l'únic problema social amb el qual s'enfrontava la nova població. Les vies del ferrocarril, amb les màquines de vapor i les seves llargues files de vagons, eren un problema evident per poder accedir a les atencions socials i religioses que la ciutat oferia. A la fi dels anys 50 i principi dels 60 el ferrocarril fa l'esplet augmentant el nombre de serveis, i arriba a transportar 1.483.597 viatgers el 1960. Paral·lelament s'incrementà el nombre de trens en circulació que realitzaven transport de mercaderies. En aquestes condicions crear les vies, especialment per als nins i ancians, comportava un perill evident.

Les necessitats religioses se supleixen de distintes formes. El primer lloc de culte del qual tenim constància en el nou barri és la capella de Son Bordils. Consta que fins i tot abans de la creació de la parròquia ja congregava per a la predicació quaresmal unes cent persones de l'entorn rural conegut com a "sa Garrigueta". Va continuar funcionant com a centre de catequizació rural després de la fundació de la parròquia.

Els Testimonis de Jehovà també van intuir que la nova població estava necessitada d'atencions religioses. Van iniciar una campanya que els va dur a visitar totes les casetes de la zona, i arribaren a inaugurar el seu Saló del Regne a pocs metres de l'església de Crist Rei. En el temple actual encara es pot apreciar la importància que es va donar al fet en el seu moment. Per exemple, es van construir els vitralls amb personatges bíblics per tal de formar la feligresia en el coneixement de les Sagrades Escriptures.

Per la seva banda, el 18 de desembre de 1944, el Rnd. Francesc Rayó i Brunet, rector de la parròquia de Santa Maria la Major (aleshores l'única existent), va adquirir uns terrenys de la finca coneguda com a Can Prop amb la idea de cons-

truir-hi un oratori que donés cobertura religiosa a la nova feligresia. Aquests terrenys van ser escriturats el 15 de març de 1941 davant el notari, el Sr. Francesc Servera i Amengual. L'adquisició d'aquests terrenys es va pagar amb els donatius que la ciutat d'Inca va realitzar amb motiu de les noces d'or sacerdotals del rector Rayó.

Pocs anys després, el 1945, el rector Francesc Garau i Pascual va adquirir 2 trossos més de la mateixa finca, el 23 de març de 1945, davant el notari, el Sr. Adriano Álvarez de Paz.

Els 2.500 metres quadrats amb els quals es comptaven van permetre al rector Garau somiar amb la creació d'un centre religiós i social que atendria les necessitats de la creixent població. El projecte inicial constava d'un parvulari, un dispensari, un oratori, una casa convent i un temple gòtic, tot això dependent de la parròquia de Santa Maria la Major. Al complex se li atorgà el nom de Crist Rei, nom molt de moda a l'època. A Mallorca es van aixecar, quasi al mateix tems, tres temples parroquials amb el mateix nom: el del Vivero a Palma, el de Manacor i el d'Inca.

El 30 d'octubre de 1946 van començar les obres del nou centre. Per a això es disposava de 910 ptes., 410 romanent de les noces d'or sacerdotals del rector Rayó i 500 donatiu de la família Cabrer d'Inca. El mateix rector Rayó va poder beneir, el 17 d'agost de 1947, la primera fase de les obres ja finalitzades. Constaven d'un parvulari amb dues aules i un dispensari. El cost de les obres va pujar a 134.471,96 ptes.

El juny de 1951 es reinicien les obres. En aquesta segona fase es construirà una casa convent per a les religioses i a continuació els fonaments del futur temple. En aquesta nova etapa es comptava amb 25.000 ptes. d'una mana-pia per testament del difunt Vicari Rnd. Miquel Llinás i un donatiu de 5.000 ptes. de dona Antònia Alzina Llabrés. El 5 d'octubre de 1952 es beneïa la casa convent i un oratori on començaren a celebrar la catequesis i la missa dominical, i s'hi instal·là la reserva permanent de l'eucaristia, en el sagrari que actualment es conserva a l'església parroquial de Crist Rei.

L'antic oratori estava situat en el cantó dels carrers de Santiago Russinyol amb Herois del Balears (actual Balanguera), enfront del desaparegut bar Chico. Era una senzilla sala de planta quadrada al mateix lloc que actualment ocupa un local comercial. En els dies de pluja, quan els carrers encara no estaven enclatinsats, els feligresos aconseguien arribar a l'oratori creuant els enfangats carrers damunt les caixes de fusta que els comerços de la zona regalaven a l'oratori per a aquests menesters. En alguna solemnitat, a petició de les religioses, l'Ajuntament va ordenar que s'endrecessin els carrers premsant damunt el pis cendres portades amb carros des de la fàbrica de Can Xilles.

La decoració interior de l'oratori era molt senzilla i sòbria. Un petit altar damunt el qual descansava un sagrari, un leccionari i quatre canelobres d'un ciri eren el centre de les celebracions. Darrere de l'altar, adossat a la paret, dues columnes blanques sobreposades a un fons de pedra fosca formaven una petita capella per a una imatge del Sagrat Cor de Jesús. A banda i banda de les columnes hi havia dues imatges de la Verge.

L'any 1956 es va col·locar una imatge de Jesús crucificat penjada a la paret de la dreta, segons es mira l'altar, i es canviaren de posició les dues imatges de la Verge. Una es va col·locar a la paret de l'esquerra i l'altra, en el costat dret a la vora de la imatge de Jesús, sempre segons es mira l'altar.

Els bancs i els reclinatoris havien estat cedits per l'església de Sant Domingo. Els bancs eren sense respall, fet que va provocar més d'un esglai durant les celebracions.

El 16 de juliol de 1959 s'erigia canònicament i se segregava de Santa Maria la Major la nova parròquia de Crist Rei. L'octubre de 1959, l'ecònom i la junta parroquial d'homes acorden procedir a la reforma de l'oratori ampliant-lo eliminant el dispensari annex i dotant-lo d'una sortida al pati parroquial.

Les obres del nou temple es van aturar a l'alçada de 2 m per haver-se esgotat el capital disponible. En aquesta segona fase s'havien gastat 88.345,29 ptes. amb la qual cosa el muntant invertit en les obres realitzades ascendia a 223.017,24 ptes.

La nova feligresia continuaria en notable progressió. En els seus primers dos anys de vida va tenir un augment natural de 75 feligresos, diferència entre els 98 naixements (39 nins i 59 nines) i les 23 defuncions (11 homes i 12 dones) que es van registrar. Les agrupacions familiars urbanes eren 386 amb 1.396 individus, sent 121 les agrupacions familiars rurals amb 559 individus. En aquest espai de temps es van celebrar 43 matrimonis.

4.- Les Germanes de la Caritat de Crist Rei

Després de la benedicció de la primera fase de les obres, el 17 d'agost de 1947, comença a funcionar el parvulari i el dispensari. Des dels seus inicis va ser atès per dues religioses que diàriament es desplaçaven fins a Crist Rei, des del convent que les Germanes de la Caritat tenen en el carrer de Sant Francesc, matí, tarda i nit. Finalitzada la segona fase de les obres passaren a ser tres les religioses que atenien el nou centre d'apostolat catòlic, i residien a la casa-convent acabada inaugurar. Sor Magdalena, sor Antònia i sor Margalida continuaren atenent el parvulari i el dispensari parroquial fins que a 1959 es va ampliar la sala-oratori,

quan es van abatre les parets del dispensari per donar cabuda a la creixent feligresia.

El 1960 s'iniciaren les obres per construir un convent per a la nova comunitat de religioses. El dotze de setembre de 1960, ja iniciades les obres de fonamentació del nou convent, arribà a Crist Rei sor Margalida del Pilar Bou. Fou la primera directora de la Comunitat de la Caritat de Crist Rei, que en aquests moments conta amb la directora i cinc religioses. El nou edifici es construïa en el carrer Santiago Rusiñol. El solar és de 945 metres quadrats i té 27 metres lineals de façana. L'edifici albergarà un convent, pensat per a 12 monges, parvulari i set aules per a 280 alumnes. Inicialment va impartir parvulari i ensenyament complet per a nines.

El dia 15 d'octubre de 1961 es varen inaugurar les tres primeres aules. A l'acte van assistir les primeres autoritats locals, l'Il·lustríssim Vicari General de la Diòcesi Mn. Francisco Payeras Mulet i la Reverenda Mare Superiora General de les religioses de la Caritat.

El dia 20 de desembre de 1962 varen ser beneïdes les dependències del nou convent i les religioses passaren a residir-hi. Obtingut el corresponent permís canònic, el 4 de febrer de 1963, a les 7.30 h del matí, es va celebrar per primera vegada l'eucaristia a l'oratori del convent de les Religioses de la Caritat de Crist Rei. Celebrà l'eucaristia el Sr. ecònom Mn. Rafel Cladera, i hi assistí la comunitat al complet: sor Margalida del Pilar (superiora), sor Antònia, sor Joana, sor Maria, sor Francesca i sor Francesca de la Santíssima Trinitat.

La comunitat de religioses va prestar els seus serveis al barri de Crist Rei fins al 25 d'agost de 1977, data en la qual va quedar suprimida la comunitat de la Caritat en aquesta parròquia. Posteriorment el convent es convertí en casa de formació per a les postulants i novícies de la congregació.

Endarrere queden els records de sor Antònia Adrover, o sor Joana Vilallonga de Felanitx, de sor Margalida Casesnoves Llobera, que actualment resideix en la Casa de Sencelles, de sor Catalina de Jesús Colom, de sor Maciana (la infermera) o de sor Isabel del Carme entre d'altres, religioses que no dubtaven a desplaçar-se amb bicicleta o sobre una petita somereta per arribar a qualsevol malalt que necessités dels seus serveis. Sor Margalida encara recorda la virulència de l'epidèmia de grip l'hivern de 1953/54 o els esforços realitzats en qualque ocasió per aconseguir medicaments específics per a algun malalt especialment greu. Cal destacar la col·laboració que sempre va tenir amb el treball de les religioses i la parròquia el metge Oswaldo Cifre.

Poc temps després s'aconseguiria, gràcies novament a la iniciativa privada, que el barri completés les seves infraestructures bàsiques amb una sempre necessària farmàcia.

5.- Les escoles parroquials per a nins

Faltava completar la infraestructura bàsica del barri amb un nou servei. Tan sols en els primers 11 mesos de 1960 es comptabilitzen a Crist Rei quaranta-vuit naixements enfront de només quatre defuncions. L'increment d'al·lots en edat escolar era constant. L'escolarització de les nines estava garantida en el col·legi de les Germanes de la Caritat, però no la dels nins. Els col·legis masculins, tant públics com privats, es trobaven molt allunyats i amb les vies del tren i el perill que suposava creuar-les pel mig. Després de diverses vicissituds, el dilluns 4 d'octubre de 1965 va quedar oberta la primera aula parroquial per a nins a Crist Rei. Per concessió especial de l'inspector de zona, el Sr. Miguel Suñer, s'obre aquesta secció esperant la creació oficial del centre docent, el qual constarà de dues seccions regentades per sengles mestres nacionals. El primer mestre, en règim privat, va ser el Sr. Joan Malondra i Malondra de Muro. A les nou del matí, en el temple parroquial, els 33 alumnes i el seu professor cantaren una salve a la Verge i escoltaren unes paraules del Sr. ecònom. Tot seguit es va hissar la bandera nacional i va donar començament la primera classe. Mentre s'esperava la creació oficial i la designació dels dos mestres nacionals, els alumnes sufragaven la nòmina del mestre aportant una quota mensual de 150 ptes. Les taules i els bancs van ser facilitats per l'Ajuntament d'Inca, essent batle el Sr. Alfonso Reyna.

Poc després, el 29 de novembre, s'obre una segona aula, encara en règim privat. S'encarregà d'aquesta secció el jove mestre D. José Ubric Tejada, novingut de Granada. També correrà al seu càrrec l'escola parroquial nocturna per a adolescents treballadors amb la intenció d'obtenir el Certificat d'Estudis Primaris. Aquestes classes es venien impartint des del 4 d'octubre pel Sr. ecònom Mn. Rafel Cladera. D. José Ubric pernoctava en una dependència de la mateixa parròquia. Creades oficialment les dues escoles van continuar impartint classes els dos mestres privats fins a les vacances de Pasqua. En el tercer trimestre es van incorporar els mestres nacionals, el Sr. Bernat Morell i el Sr. Bartomeu Nadal, i D. José Ubric restà en qualitat d'ajudant i per a l'escola nocturna. El dilluns 14 d'abril de 1969 es varen enderrocar les dependències de les escoles parroquials amb la intenció de renovar-les totalment. Els alumnes ocuparen la casa rectoral fins a final de curs.

Gràcies a la destresa del mestre d'obres Miguel Perelló es va aconseguir inaugurar tres aules de nova planta el dia primer de setembre. L'any següent s'obrí la quarta aula, i les escoles parroquials per a nins comptaren amb una matrícula superior als cent alumnes. Aquestes escoles continuaren funcionant fins a l'any 1977, que va obrir les seves portes el Col·legi Nacional Mixt Ponent.

6.- Vida religiosa a l'oratori, adquisició de la imatge del Sant Crist

Des del 5 d'octubre de 1952 es generalitzaren les activitats pròpies del Centre d'Apostolat Catòlic que romangué actiu fins al 15 de setembre de 1963, dia en què va cessar el culte a la sala-oratori de Crist Rei.

L'any 1956 es varen realitzar a l'oratori uns exercicis espirituals dirigits pel jesuïta P. Ricard Domènech Pujol (1910-1970). El pare Domènech, natural de Sant Feliu de Buxalleu (Girona), havia exercit com a missioner popular en distints punts de la Península. Durant l'estiu tenia per costum viatjar a Anglaterra per atendre un sector necessitat de l'extraradi londinenc. Per tots els llocs on va exercir el seu magisteri es guarda un grat record de la seva persona. Els qui tingueren el goig de conèixer-lo el recorden com un religiós auster, sobri en els seus costums i amable en el tracte. Va visitar Crist Rei en diverses ocasions. De la darrera que tenim constància va esser el 1960. Aquest any va dirigir, a la recent creada parròquia de Crist Rei (1959), una Setmana Eucarística preparatòria del III Congrés Comarcal Eucarístic. Anteriorment, el 1956, havia dirigit uns exercicis espirituals que van tenir un final molt especial. Fruit del fervor suscitat dins la feligresia en aquests exercicis va ser l'adquisició, per subscripció popular entre els participants, d'una imatge del Sant Crist crucificat que va ser donada a l'església. La imatge havia estat adquirida en el desaparegut taller El Renacimiento, Castellanas, Serra i Casadevall, S.A. d'Olot. El dia 20 de maig la imatge va ser entronitzada i beneïda, no sense qualche contratemps, pel llavors arxiprest d'Inca, el Rnd. Gabriel Buades Riusech. El contratemps esmentat va ser la desil·lusió que va crear en el rector Buades el fet que la imatge representés Jesús mort a la creu. La seva il·lusió era que representés Jesús penjat a la creu abans d'expirar.

Els actes commemoratius de l'esdeveniment van donar inici a les vuit del matí amb una missa de comunió general. A les 10.45 es va celebrar la solemne benedicció del Sant Crist. Va beneir la imatge el Rnd. Gabriel Buades i l'apadrinaren tots els nins i les nines de la barriada. Seguidament celebraren un solemne ofici també presidit pel Rnd. Gabriel Buades. Va ser assistit per Mn. Miguel Fuster de diaca i Mn. Joan Coll de subdiaca. Va predicar el sermó el P. Ricard Domènech S.J. Tots els actes es van oficiar en el pati, sota un envelat preparat per a l'ocasió. A les cinc de la tarda, com a acte de clausura de la Setmana d'Exercicis, es va celebrar un Via Crucis predicat pels carrers de Crist Rei.

7.- La Confraria del Sant Crist de l'Oratori

La devoció cap a la imatge era notable entre la fervorosa feligresia. En aquest ambient, un grup de joves, entre els quals es trobava Josep Benítez (membre del grup fundacional que, anys després, presidirà la Confraria), sol·licità al rector Buades l'autorització pertinent per crear una confraria de penitents per tal de fomentar el culte a la imatge i participar en les processons de Setmana Santa.

La resposta del rector Buades, persona molt temperamental, va ser negativa. Considerava que s'incrementarien les despeses de la parròquia i no era el moment d'augmentar les necessitats econòmiques de la comunitat. Lluny de desanimar-se van aconseguir involucrar en el projecte els feligresos més compromesos.

D'especial importància va ser la col·laboració d'un militar, Antoni Cirer i Cirer, feligrès de Crist Rei que el 1960 passaria a presidir la secció masculina de l'acció catòlica parroquial de Crist Rei. Ell va ser qui va convèncer el rector Buades i es comprometé a no crear despeses addicionals a la parròquia. Va gestionar la col·laboració de na Paula, dependenta de Ca s'Hereu i també feligresa de la barriada, per aconseguir crèdit al nomenat establiment i permetre que els nous confreres poguessin adquirir la tela necessària per confeccionar la indumentària pagant tira a tira.

El següent pas va ser una campanya porta a porta per aconseguir l'adhesió de nous confreres. Al costat dels nomenats Antoni Cirer i Josep Benítez apareixen els noms de Magí Vidal, Joan Pujadas i els senyors Rosselló, Ramis, Fuster, Rubert, Guardiola i Martorell entre els primers 16 membres de la nova confraria, que naixeria amb el nom de Confraria del Sant Crist.

L'elecció de la vestimenta es va condicionar a l'advocació triada per a l'oratori. Els colors litúrgics que identifiquen Crist, Rei de l'Univers, són el blanc, símbol de puresa, alegria i llum; el vermell, color del foc, de l'amor i de la sang; i el daurat, que per la noblesa dels seus materials és utilitzat a les grans solemnitats.

Els primers hàbits van ser confeccionats per Maria del Carme Fernández, filla d'un guàrdia civil i feligresa de Crist Rei.

L'escut de la confraria va prendre, per recomanació de sor Catalina, com a símbol central la corona i el ceptre damunt coixí verd. La forma de l'escut que llueixen a la capa els confreres va ser dissenyada per un fotògraf cognomenat Comas. Josep Benítez va fabricar un clixé que li va permetre, aprofitant la resistència de la tinta que s'usava per fabricar les bosses del Forn de Cas Xigarro, imprimir l'escut damunt les primeres capes. Posteriorment es brodarien a mà els escuts fins que el 20 de febrer de 1992 es va acordar la seva fabricació mitjançant maquinària informatitzada.

El dijous 18 d'abril de 1957, l'any d el 350 aniversari de la Suor Miraculosa de la venerada imatge del Sant Crist d'Inca, la Confraria del Sant Crist de l'Oratori de Crist Rei va participar per primera vegada a les processons de Setmana Santa d'Inca. Així quedà reflectit en el setmanari *Ciudad*, que en la seva edició anterior a la Setmana Santa de 1957 anuncià la propera sortida de la nova confraria i en una edició posterior ratificà dit esdeveniment. També el *Diario de Mallorca* en data 14 d'abril de 1957 ressenyà en la seva informació referent a la Setmana Santa Inquera que la nova confraria hi participaria per primera vegada, que aviat seria coneguda popularment com a Confraria de Crist Rei.

De l'estendard que encapçala les sortides de la confraria existeix poca informació. A la part de davant es brodà la corona i el ceptre damunt coixí verd en fons

blanc i vermell. A la part de darrere consten les inscripcions "COFRADÍA SANTO CRISTO" i "PARROQUIA CRISTO REY". Del disseny de l'estendard també es va ocupar sor Catalina, sent Josep Benítez qui es va encarregar de dur-lo a un convent de Palma per a la seva confecció. Tenint en compte que Crist Rei era atès per les Germanes de la Caritat, existeix la possibilitat que fossin les mans de sor Aina, una religiosa de Ciutat que va morir fa anys i de la qual es conserven diverses peces de molt bona qualitat en els acabats, la persona que ho va brodar, encara que aquest extrem, desgraciadament, no ha pogut ni podrà ser confirmat.

Analitzant les inscripcions de la part de darrere es pot datar de forma aproximada l'antiguitat del brodat. La parròquia de Crist Rei no s'erigeix fins a agost de 1959, pel que si l'estendard fos anterior a aquesta data no duria la inscripció "Parròquia Crist Rei". Per altra banda la imatge adquirida després dels exercicis espirituals de 1956 es va conèixer com el Sant Crist fins a l'11 de setembre de 1960. Per iniciativa de Mn. Rafel Cladera (primer ecònom de la parròquia), se li va donar l'advocació de "Sant Crist del Perdó i la Bona Mort", i aquest dia se celebrà la primera festa ludicoreligiosa en el seu honor. En conseqüència aquest és el moment en què la Confraria va canviar la denominació de Confraria del Sant Crist per la de Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort, per la qual cosa hem de suposar que l'estendard va ser brodat entre el setembre de l'any 1959 i el mateix mes de l'any 1960.

El suport porta-estendard va ser encarregat a l'amo Antoni "es Llauner", del carrer d'Antoni Fluxà, que també va elaborar els primers ciris elèctrics que va utilitzar la Confraria. Així mateix va fabricar dos artístics fanals de molt bella estampa. Lamentablement el seu pes excessiu va provocar que solament sortissin en processó el primer any. Aquests fanals van desaparèixer durant les obres que va sofrir la parròquia en els anys següents. La Confraria va continuar desfilant sense fanals fins que l'any 1982 se'n van adquirir uns de nous a l'empresa Artesanies Loan d'Inca.

El Bisbat de Mallorca va aprovar els estatuts de la confraria, i l'erigí canònicament el 16 de març de 1982.

El 1984, previ acord de la Junta de Directives de Confraries, la Junta Directiva va acordar autoritzar l'ingrés de dones a la Confraria.

L'any 1990 la Confraria va culminar un altre important projecte. La imatge de "Jesús lligat a la Columna", propietat de la parròquia de Santa Maria la Major, havia desfilat de forma habitual amb els confreres del Sant Crist del Perdó i de la Bona Mort a la processó del Dijous Sant. Aquesta imatge va ser cedida a la Confraria, el 24 de maig de 1988, per formar part del nou pas processional que estava en projecte. Des d'aquesta data la imatge desfilà portada a coll pels propis confreres. En primer lloc la portaren quatre penitents que en el seu moment passarien a dirigir sengles grups de portadors. Després, una vegada completat el conjunt amb un

romà i un flagel·lador, fou portat per tres grups de 24 portadors. Les tres figures, muntades damunt el seu corresponent tron-carrossa conformen el pas "Jesús assotat", que va ser beneït per Mn. Llorenç Riera el diumenge de Rams de 1990. L'any 2003 es va modificar l'estructura del tron afegint-li dues barres laterals. Amb l'ampliació de llocs disponibles es va donar cabuda que les dones poguessin formar part dels grups de portadors/as.

L'esforç d'un grup de confreres va aconseguir donar fruit durant la Setmana Santa de 1997. Les processons d'Inca s'enriquiren amb la participació de la Banda de Cornetes i Tambors de la Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort. Per decisió dels propis confreres-músics, participen en les processons amb l'hàbit de penitent complet, canviant únicament el ciri per l'instrument musical.

8.- La Confraria del Sant Crist dels Toreros

Un grup d'aficionats al món dels toros va organitzar, el 19 de març de 1961, un festival taurí benèfic a la plaça de Toros d'Inca.

Aquest grup d'aficionats pertanyia a la penya La Afición, que havia estat creada el 28 de febrer de 1957. L'organitzador i empresari del festival va ser el Sr. Ramón Molgado, conegut en el món taurí com a *Ramoro*.

La fi benèfica que, de manera altruista, es va donar al festival no era altra que la recaptació de fons per iniciar la construcció del nou temple parroquial de Crist Rei. Li van ser lliurades a Mn. Rafel Cladera, ecònom de Crist Rei, 12.104 ptes., quantitat gens menyspreable per a l'època. Les obres van donar començament el 8 de març de 1962, primer dijous de Quaresma.

Ahora van fundar la Confraria del Sant Crist dels Toreros. Els onze membres d'aquesta confraria, que ja varen participar en les desfildes processionals de 1961, vestien túnica i cucurutxo blaus amb capa de color lila, tot això en tons pàl·lids i discrets. Els vestits havien estat portats de la Península.

Lamentablement va ser una confraria amb poca progressió, no va tenir més que tres anys de vida. Els seus membres es varen integrar a la Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort. Entre els membres de la Confraria del Sant Crist dels Toreros hi havia un jove anomenat Antonio Caballero, que anys més tard, el 1979, seria el primer president de l'Associació de Veïns de Crist Rei.

9.- Les processons a Crist Rei i les primeres festes populars

El primer intent de fer arribar una processó de Setmana Santa a Crist Rei el realitzà un confrere de la Confraria del Sant Enterrament, creada el 1956. A una carta publicada en el setmanari Ciudad el 05/05/1956 proposa uns canvis per a la

Setmana Santa de l'any següent (1957). En primer lloc suggereix variar l'itinerari de la processó del Divendres Sant perquè tota ella pugui desenvolupar-se per carrers asfaltats, estalviant així desgast a les llargues cues dels confreres.

Proposà a continuació una modificació per a la processó del Silenci. Demanà que sortís el Dissabte Sant i que la Confraria del Silenci estigués formada per les confraries del Sant Crist d'Inca i la del Sant Enterrament. Com que portaven túniques iguals bastava canviar el cucurutxo per un altre de color morat i afegir un nou escut. Els confreres canviarien els ciris per tosques creus de fusta. L'única música d'acompanyament seria un tambor i una corneta que tocaria silenci a la sortida de les esglésies. La processó seria presidida, com ja ho va ser aquest any(1956), pel Sant Crist de la Sang, que es guarda en el monestir de Sant Bartomeu, seguit per l'Harpa d'Inca cantant un Miserere. La sortida seria a les vuit de la tarda per arribar a Santa Maria la Major poc abans de la vigília pasqual. L'itinerari proposat seria el següent: plaça de Santa Maria la Major, Hostals, Sant Bartomeu, Dureta, Calvo Sotelo, Capità Cortès, Costa i Llobera, Herois del Balears, Santiago Rusiñol, General Luque, Alferes Oliver, Bisbe Llompart, Joan Seguí, plaça d'Espanya, General Franco i plaça de Santa Maria la Major.

La processó del Silenci va continuar sortint la mitjanit del Dijous Sant fins l'any 1960. La Setmana Santa de 1961 la processó del Silenci va passar a celebrar-se en la nit del Dimecres Sant. Va iniciar el seu recorregut en el monestir de Sant Bartomeu a les 21.00 hores. El recorregut va arribar per primera vegada a la parròquia de Crist Rei seguint el següent itinerari: Monges, Alferes Esquivias, Jover, Biniamar, església de Sant Domingo, Calvo Sotelo, carretera de Lloseta, Pérez Galdós, Herois del Balears, església de Crist Rei, Santiago Rusiñol, Joan Alcover, Costa i Llobera, General Luque, Jaume Armengol, Joan Seguí, General Franco, plaça de Santa Maria la Major i església parroquial.

El Divendres Sant de 1961, la Confraria del Sant Crist dels Toreros va treure en processó, pels carrers de la barriada, la imatge del Sant Crist damunt un tron obsequiat a la Confraria pels confreres Ramoro i Ximelis. Després participaren a la processó d'Inca.

Les processons d'Inca no tornarien a passar per Crist Rei fins l'any 1984, data en què la Junta de Directives de Confraries acordà modificar l'itinerari de la processó del Dijous Sant perquè passés per aquesta parròquia. Cal ressenyar l'esforç realitzat per la Junta Directiva de la Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort que, en col·laboració amb l'Associació de Veïns de Crist Rei, va aconseguir reforçar en 41 persones la llista de portadors del Sant Crist d'Inca perquè per primera vegada pogués arribar en processó a totes les parròquies de la ciutat.

Acabada de crear, la Comissió de Confraries d'Inca va organitzar el 1985 una nova processó. El Via Crucis del Dimarts Sant inclou des de la seva creació la parròquia de Crist Rei en el seu itinerari.

Dins l'àmbit parroquial tenen lloc les processons del Diumenge de Rams i la del Diumenge de Pasqua. La primera es du a terme, des dels seus inicis, amb un itinerari reduït a l'entorn de les dependències parroquials. El 2003, sent rector de la parròquia Mn. Felip Díez, es varen introduir canvis en aquesta processó amb la benedicció dels rams a la plaça del Lledoner i la col·laboració en aquesta processó de l'Agrupació Joventut Musical d'Inca, i la Banda de Cornetes i Tambors de la Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort. Per la seva banda els nins i les nines de catequesi participen escenificant els apòstols acompanyant Jesús a lloms d'un pollí, i el paper de Jesús és representat per un membre de la Confraria.

Del diumenge de Pasqua consta que durant alguns anys es va realitzar la processó de l'Encontre a Crist Rei. En els programes de Setmana Santa que editava la Confraria del Sant Crist d'Inca s'esmenta la celebració d'aquesta processó fins a l'any 1966.

El 25 d'octubre de 1959 va tenir lloc la primera festa en honor a Crist Rei. Celebraren un tridu preparatori i solemnes completes. Van participar en els actes l'escolania parroquial i el cor d'alumnes del Col·legi de les Germanes de la Caritat. El diumenge va haver-hi missa de comunió i ofici solemne. Va presidir l'ofici l'arxiprest d'Inca Mn. Gabriel Buades, assistit pel pare Colom, superior del convent de Franciscans d'Inca. Va assistir a l'eucaristia el Sr. Alfonso Reyna, batle d'Inca, acompanyat de les primeres autoritats civils i militars. El dissabte a la tarda havien celebrat, en els patis de la parròquia, una festa infantil amb cucanyes, globus i altres jocs. El diumenge va clarejar amb una cercavila de la Banda de Cornetes i Tambors del Col·legi La Salle d'Inca pels carrers de la barriada. I com a fi de festa es va fer un partit de futbol infantil en els patis de la parròquia.

La Confraria va col·laborar econòmicament en la celebració de la festa fins mitjan dècada dels 80. El 1986 la Confraria va participar patrocinant part de les activitats. Van col·laborar-hi la Revetla d'Inca, amb Jaume Serra, i l'Orfeó l'Harpa d'Inca. Actualment la festa de Crist Rei compta amb la col·laboració de l'Associació de Veïns de Crist Rei.

La primera festa religiosa-popular en honor al Sant Crist del Perdó i la Bona Mort va dur-se a terme l'11 de setembre de 1960. La part religiosa va acollir un tridu preparatori predicat pel Sr. Ecònom. L'horabaixa es van realitzar solemnes completes i es va estrenar l'Himne al Sant Crist del Perdó i la Bona Mort. La lletra i la música d'aquest himne havia estat composta per Mn. Rafel Cladera Ramis (1923-1985). El matí del diumenge es va celebrar un ofici solemne presidit per l'arxiprest de la ciutat Mn. Gabriel Buades, i l'Orfeó l'Harpa d'Inca hi participà amb els seus cants. A la tarda, a les 19.00 h, tragueren en processó el Sant Crist del Perdó i la Bona Mort pels carrers de la parròquia. A continuació es va celebrar la missa vespertina amb benedicció eucarística i veneració de la imatge.

Els actes populars van comptar, el dissabte a la nit, amb una vetllada infantil en els patis de la parròquia convenientment il·luminats. Globus, cucanyes, cintes amb bicicleta, etc., van satisfer la il·lusió dels nins i nines de la barriada. El diumenge al matí van començar els actes amb una cercavila de la Banda de Cornetes i Tambors del Col·legi de La Salle. A la tarda es va jugar un partit de futbol entre els Aspirants de Crist Rei i el Santa Cruz, que va guanyar els locals per 3 a 2. Una vetllada a l'aire lliure va posar punt final als actes programats.

Aquestes festes es van continuar duent a terme durant diversos anys, estan documentades fins a l'any 1965. En la crònica de l'any 1961 s'especifica que la imatge del Sant Crist del Perdó i de la Bona Mort era acompanyada a la processó per les confraries de la parròquia vestides amb els seus hàbits penitencials. En els anys 64 i 65 li canviaren el nom per festa de l'Obra. Es va traslladar la festa del mes d'agost al mes de setembre perquè coincidís amb l'aniversari de la finalització de les obres del nou temple. Es van mantenir els actes que venien celebrant-se, inclosa la processó de la imatge del Sant Crist pels carrers de la barriada, i es va dedicar la festa a fomentar diverses campanyes que permetessin realitzar les obres complementàries que necessitava el nou temple. El primer any es va dedicar a la campanya de la rajola. Es necessitaven 1.500 rajoles per endreçar el pis de la nova església, que encara era de ciment.

Durant aquests anys els actes culturals de les festes corrien a càrrec dels grups d'adolescents de la parròquia, dels d'Acció Catòlica o de l'Agrupació Local d'Educació i Descans, dirigida per Jaume Serra.

Títols com "Madó Getrudis du és calçons", "L'amo en Sió", "Sa barberia Nova no va", "És metge Arrenca-Pelut", "Sa Marquesa de sa Memarra", "Esperant és Metge", "D'on neix el cant jondo" componen l'elenc de sainets i actes còmics que es van escenificar en les festes de Crist Rei i del Sant Crist.

En la part musical dels festivals actuaven joves promeses i els artistes que havien triomfat en els concursos que organitzaven les emissores de ràdio locals. La llista d'actuacions la componen noms com Walter Klein i el seu conjunt, Troupe Majorica, Germans Caimari (flamenc), Toni Vidal (el petit rossinyol de Binissalem), Quinteto Balear, Juanito Nadal (pianista de 16 anys), Ballet la Cueva (cant flamenc), Els Bohemis, Els Pinchos (grup de Muro) o Els Discovery (grup d'Inca). Algun dels participants en aquests festivals, com el conegut empresari Tolo Pomar, encara estan relacionats amb el món de la música.

Alguna actuació també va sofrir la censura pròpia de l'època. Se'n va concertar una amb l'artista coneguda com Estrellita de Palma. L'actuació va haver de suspendre's perquè l'autoritat eclesiàstica va considerar que l'artista mantenia una vida moral impròpia.

La persona que durant anys va ser el promotor i l'ànima de la festa del Sant Crist va ser Antoni Cirer i Cirer, amb l'ajuda d'altres membres de la comunitat parroquial com Josep Benítez. Fins i tot es desplaçava expressament a Inca per participar en la celebració quan les seves obligacions militars el feien romandre a la Península.

Durant alguns anys també es van continuar jugant partits de futbol infantils. A la llista dels que van competir contra l'equip local apareixen equips com el Santa Cruz, el Binissalem, el Sallista Infantil o el Zarra.

La cantera de l'equip local eren els al·lots de la catequesi, les escoles i l'escolania. Un d'aquests al·lots, que el 20 d'agost de 1959 portava la naveta al turiferari en el primer baptisme que se celebrà a la parròquia de Crist Rei, era Antoni Figuerola Munar. Els seus germans també foren escolanets. Un d'ells, en Xisco Figuerola, seria conegut anys més tard com a jugador del C. D. Constància.

Finalment ressenyarem altra activitat cultural que es va organitzar en la parròquia durant diversos anys. El 24 de juliol de 1963 es va inaugurar a Crist Rei el cinema parroquial. Durant més de quinze anys s'hi van projectar pel·lícules infantils per als nens de la catequesi dominical. Les pel·lícules per al projector es llogaven a una empresa de Palma solidàriament amb la parròquia de Sant Doning. Crist Rei projectava la pel·lícula en sessió matinal, després de la missa, i Sant Domingo ho feia a la tarda.

Bibliografia

- Inca, un segle ciutat*. Edició Ajuntament d'Inca
100 anys de Caritat a Inca. Pere J. Llabrés i Martorell
Inca 1872. Gabriel Pieras Salom
 Setmanari *Ciudad*. Edicions de 1957 i altres.
Diario de Mallorca. Edicions de 1957.
 Programes de Setmana Santa. Confraria del Sant Crist d'Inca.
 Arxiu de la Confraria del Sant Crist del Perdó i la Bona Mort.
 Arxiu de Mn. Rafel Cladera Ramis (1923/1985), per gentilesa de Catalina Cladera.
 Fonts orals consultades: sor Margalida Casesnoves Llobera, Josep Benítez i Antonio Caballero. Amb agraïment a tots per la seva col·laboració.